

Asia: VN/18780/2023-LVM-180

Lausuntopyyntö valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnoksesta ja ympäristöselostuksesta (SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi)

Lausunnonantajan lausunto

Vastaavatko strategiset linjaukset (ml. alueelliset painotukset) valtakunnallisen liikennejärjestelmän kehittämistarpeita?

-

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen toimenpiteistä?

Toimenpideohjelman kohdan 4.6.2. (Muiden hallinnoimat verkot / Satamat) Luonnoksen mukaan satamat yhteistyössä valtion kanssa arvioivat TEN-T-verkon ulkopuolisten satamien edellytyksiä nousta TEN-T-verkolle, esimerkiksi uusia energiasatamia. Valtio muodostaa kokonaisnäkömyksen komissiolle esitettävistä muutosehdotuksista vuoden 2026 aikana huoltovarmuuden, sotilaallisen liikkuvuuden ja yhteiskunnan energiamurroksen tarpeiden pohjalta.

- TEN-T-verkon täydentämisessä tulee huomioida Pietarsaaren Sataman lisääminen verkkolle sekä energiasatamana että sen geostrategisen merkityksen takia.

Onko suunnitelmaluonnoksen rahoitus kohdennettu oikein rahoitusohjelman sisällä?

-

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen vaikutusarvioinnista ja ympäristöarvioinnista (SOVA-laki 8.4.2005/200)?

-

Muut huomiot?

Pietarsaaren Satama vastaa liikenne- ja viestintäministeriön esittämään lausuntopyyntöön Liikenne 12 -suunnitelmaluonnoksesta vuosille 2026-2037. Liikenne 12 –suunnitelma on strateginen suunnitelma Suomen liikennejärjestelmän kehittämisestä 12 vuodeksi. Toivomme, että

lausuntomme huomioidaan Liikenne 12 -suunnitelman viimeistelyssä toimenpideohjelman osalta ennen päätöksentekoa.

Esittämämme tarkennukset perustuvat suunnitelmaluonnoksessa mainittuun nykytilaan ja sen vaatimukseen (2.1). Tällä hetkellä ulkomaankaupasta 96 % kulkee meriteitse eli ulkomaanliikenteen satamien kautta. Suomen ulkomaankauppa suuntautuu yhä vahvemmin länteen nyt ja lähitulevaisuudessa. Suomen kansainvälistä liikenteellistä saavutettavuutta haastavat pysyvästi pienet markkinat ja Suomen sijainti etäällä keskeisistä markkinoista. Lisäksi teollisuus on alueellisesti hajautunut eri puolille maata. Venäjän hyökkäyssota on korostanut liikennejärjestelmän huoltovarmuuden, varautumisen ja sotilaallisen liikkuvuuden huomioimisen merkitystä.

Toimenpideohjelman kohdan 4.4 (Alueelliset painotukset) mukaisesti Länsi-Suomessa tulee huomioida kansainvälisen liikenteen solmupisteiden saavutettavuus ja kansainvälisten kuljetusketjujen huoltovarmuus.

- Esitämme lisättäväksi Länsi-Suomen osalta, että erityisesti satamat huomioidaan liikenteen solmupisteinä sekä huoltovarmuuden että sotilaallisen liikkuvuuden kannalta merkittävinä toimijoina. Länsi-Suomessa sijaitsevilla satamilla on myös tärkeä geostrateginen rooli nykyisen geopoliittisen tilanteen takia.

- Pietarsaaren Satamalla on sijaintinsa ja olemassa olevan infrastruktuurin ansiosta tärkeä geostrateginen merkitys huoltovarmuudelle ja sotilaalliselle liikkuvuudelle. Lyhyt merimatka Ruotsiin, toimivat takamaayhteydet sekä sähköistetyt raideyhteydet että maantieverkon erikoiskuljetusreitit osalta ja kaksi RoRo-rampia ovat tärkeitä huoltovarmuuden kannalta ja mahdollistavat tarvittaessa kansalliset ja kansainväliset sotilasoperaatiot.

Toimenpideohjelman kohdassa 4.6.1.2 (Verkon kehittäminen / Vesiväyläverkko ja talvimerenkulku) vesiväyläverkon kehittämisen osalta mainitaan Pohjanlahdelle suunniteltujen laajojen tuulivoimapuistojen toteuttaminen ja niiden vaikutus merenkulkuun.

- Esitämme tässä huomioitavaksi Pohjanlahden merituulivoimahankkeiden osalta kokonaisuuden eli mukaan lukien Ruotsin puolen hankkeet.

- Merituulivoimahankkeiden vaikutuksessa merenkulkuun on huomioitava mahdollisesti lisääntyvä jäänmurtotarve merituulipuistojen vuoksi ja että normaali rahtilaivaliikenne ei häiriinny merituulipuistojen sijoittelussa.

Toimenpideohjelman kohdan 4.6.2. (Muiden hallinnoimat verkot / Satamat) mukaisesti satamat ovat kansainvälisten kuljetusketjujen keskeinen solmukohta. Suomessa satamat ovat merikuljetusriippuvuuden vuoksi korostuneessa roolissa myös huoltovarmuuden kannalta ja merkittävässä roolissa yhteiskunnan puhtaassa siirtymässä. Satamat ovat myös yhteiskunnan kriittisiä toimintoja. Suomen ulkomaankaupan kuljetusten ja huoltovarmuuden vuoksi on tärkeää huolehtia satamien toiminnasta kaikissa olosuhteissa. Luonnoksen mukaan satamat yhteistyössä valtion kanssa arvioivat TEN-T-verkon ulkopuolisten satamien edellytyksiä nousta TEN-T-verkolle,

esimerkiksi uusia energiasatamia. Valtio muodostaa kokonaisnäkömyksen komissiolle esitettävistä muutosehdotuksista vuoden 2026 aikana huoltovarmuuden, sotilaallisen liikkuvuuden ja yhteiskunnan energiamurroksen tarpeiden pohjalta. Työssä huomioidaan EU-sääntelyn erilaiset velvoitteet esimerkiksi ydinverkon ja kattavan verkon satamille.

- Esitämme tavoitteeksi Suomen tarpeita tukevan riittävän laajan TEN-T-verkon ja ulkopuolisten satamien nostamisen verkolle. Satamat ja toimivat meriliikenneyhteydet ovat Suomen huoltovarmuuden ja vientiteollisuuden kannalta elintärkeitä. Suomen pitkä rannikko ja hajallaan oleva teollisuus ovat vaikuttaneet laajan satamaverkoston muodostumiseen ja jokainen Suomen satama on perustettu teollisuuden todellisten tarpeiden perusteella.

- TEN-T-verkon täydentämisessä tulee huomioida Pietarsaaren Sataman lisääminen verkolle sekä energiasatamana että sen geostrategisen merkityksen takia.

- Energiasataman roolia tarkasteltaessa esitämme huomioitavaksi myös metsäteollisuuden tarpeita palvelevat satamat tärkeinä solmukohtina. Esitämme lisättäväksi, että valtio muodostaa kokonaisnäkömyksen komissiolle esitettävistä muutosehdotuksista vuoden 2026 aikana huomioiden myös metsäbiotalouden merkityksen. Metsäteollisuus on selkeästi suurin bioenergian tuottaja ja käyttäjä Suomessa. Lähes kaksi kolmasosaa Suomen uusiutuvasta energiasta on metsäteollisuussidonnaista. Metsäpohjainen bioenergia korvaa fossiilisia polttoaineita energiantuotannossa. Tuotannon sivuvirtoja päätyy poltettavaksi ja uusiutuvaksi energiaksi. Tulevaisuudessa raakapuuta ja hyödynnettäviä sivuvirtoja ohjautuu entistä enemmän liikenteen biopolttoaineiden raaka-aineiksi.

- Energiasataman roolia ja yhteiskunnan energiamurroksen tarpeita tarkasteltaessa tulee myös huomioida puhdas siirtymä sekä satamien merkitys yhteiskunnan energiahuollossa. Lisäksi on huomioitava, että merisatamat voivat edistää puhtaan siirtymän tavoitetta vaihtoehtoisten polttoaineiden tuotannon lisäksi välillisesti mm. palvelemalla merituulivoimapuistojen kuljetuksia ja huoltoa sekä varastoimalla vaihtoehtoisia polttoaineita.

Toimenpideohjelman kohdassa 4.10.2 (EU-rahoitus) mainitaan keskeisin liikennejärjestelmän rahoitukseen liittyvä EU:n rahoitusinstrumentti Verkkojen Eurooppa (CEF) ja Suomen tavoitteet liikennettä koskevalle seuraavalle EU:n MFF kaudelle.

- Suomen tavoitteissa seuraavalle MFF-kaudelle liikennettä koskevan EU-rahoituksen osalta esitämme mainittavaksi myös satamien rahoitustarpeet.

Juha Hakala, toimitusjohtaja

Hakala Juha

